

KONFERENCJA

Polityka miejska - wyzwania, doświadczenia, inspiracje

Warszawa 25-26 VI 2013

**Polityka miejska
w aktywizacji obszarów
peryferyjnych**

Dr hab. inż. arch. Jacek Sołtys

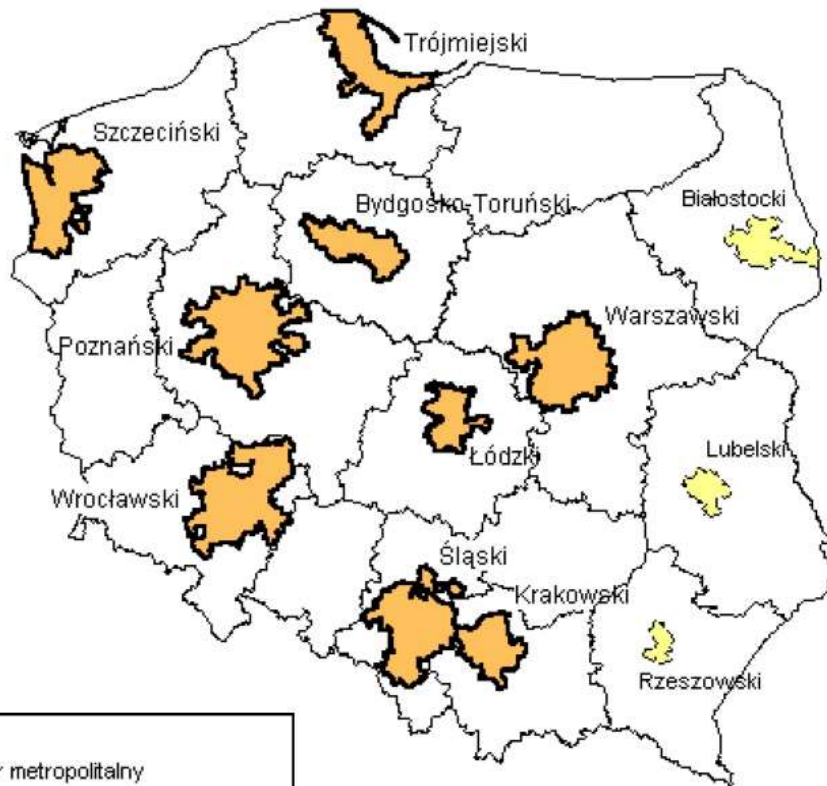
Politechnika Gdańska Wydział Architektury

Katedra Urbanistyki i Planowania Regionalnego

Plan prezentacji

- **Pojęcie obszarów peryferyjnych, rola miast w ich aktywizacji**
- **Modelowa sytuacja regionu – czynniki rozwoju**
- **Ośrodki obsługi (podregionalne)**
- **Ośrodki aktywizujące – dylematy i metody wyznaczania i formułowania polityki wspomagania**
- **Konkluzje**

Pojęcie obszaru peryferyjnego

Obszar metropolitalny
Potencjalny obszar metropolitalny

Przestrzeń poza:

- obszarami metropolitalnymi
- obszarami aktywizowanymi przez miasto wojewódzkie

Rola miast w aktywizacji obszarów peryferyjnych

W miastach są już pewne czynniki rozwojowe i łatwiej jest tworzyć nowe czynniki

- Rozwijają się tzw. funkcje centralne
- Łatwiej jest zlokalizować większość nowych inwestycji, ponieważ:
 - Łatwiej jest rozbudować istniejącą infrastrukturę niż utworzyć nową
 - Przeważnie jest wykwalifikowana siła robocza
 - Łatwiej jest pozyskać pracowników z zewnątrz do miasta niż na wieś
- Zwykle do miasta jest lepsza dostępność niż na wieś

Wnioski z teorii rozwoju regionalnego

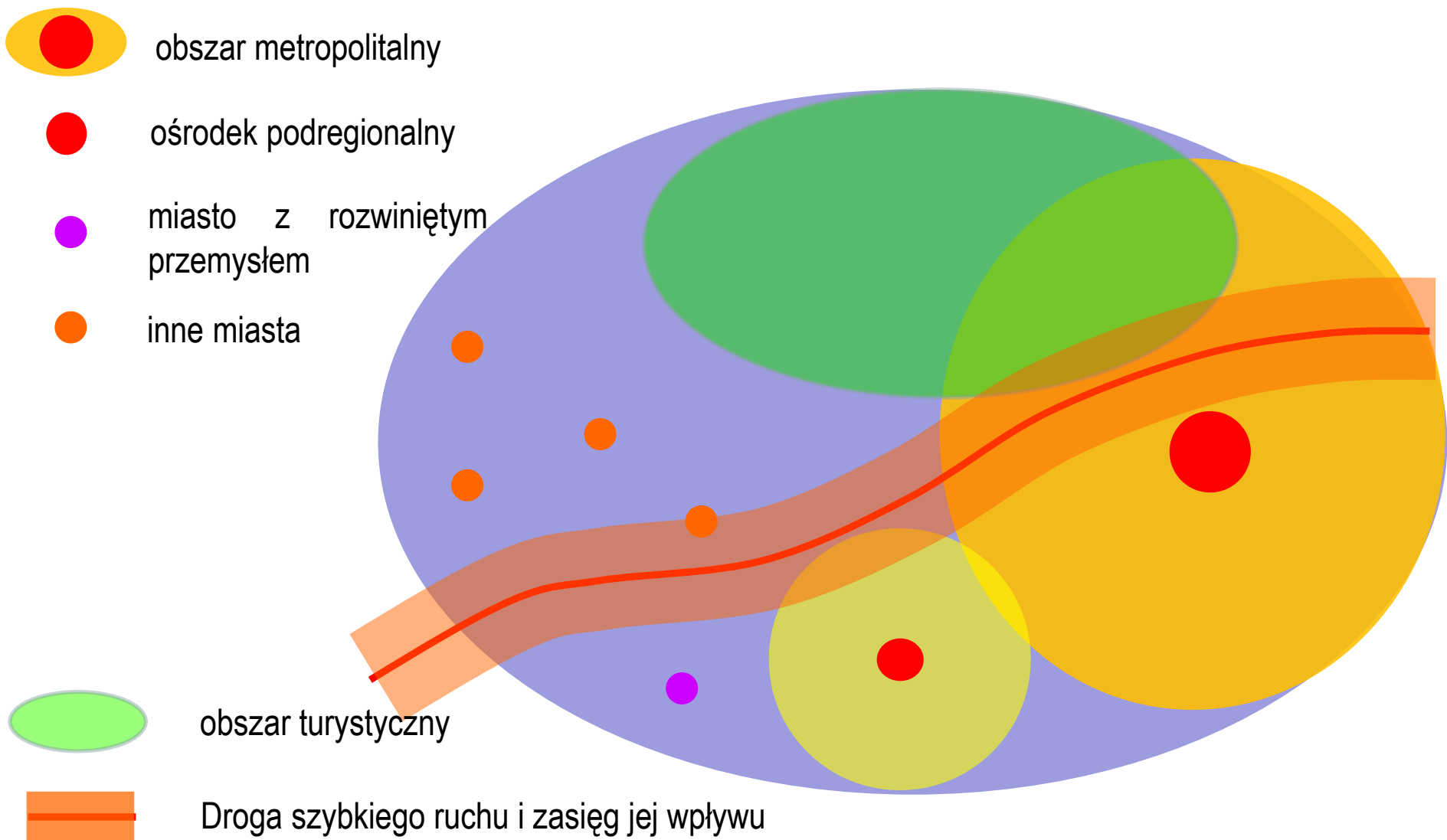
Przyczyny peryferyjności:

- Brak lub **niedostatek walorów** przestrzeni dla lokalizacji inwestycji zewnętrznych.
- Brak **zdolności reagowania** na zewnętrzny popyt i **wytwarzania produktów na eksport**

Rozwój według teorii bazy ekonomicznej:

- Motorem rozwoju są działalności **egzogeniczne**.
- Działalności endogeniczne mogą rozwijać się, jeśli wzrośnie popyt na ich produkty.

Sytuacja przestrzenna regionu

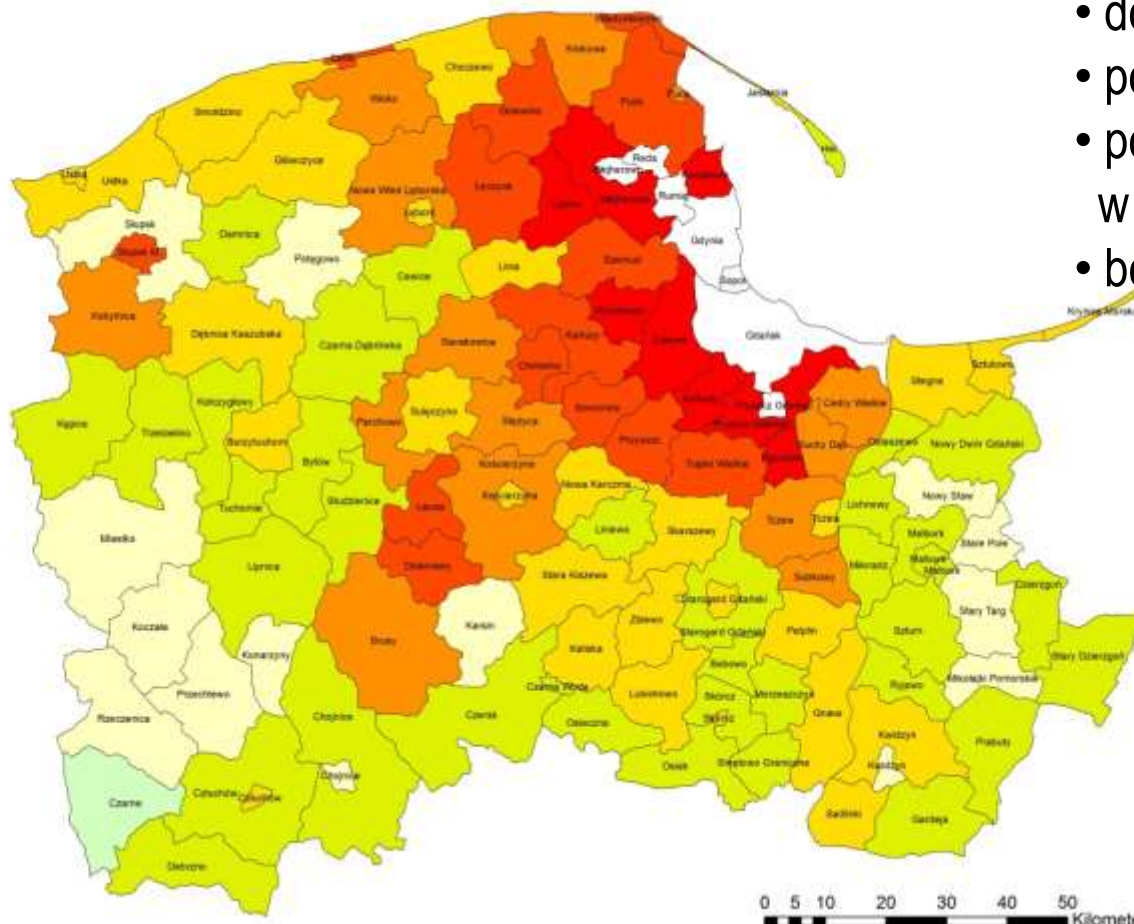
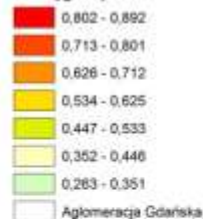

Możliwe czynniki aktywizacji obszarów peryferyjnych

- Popyt ze strony większych ośrodków, np. na zaopatrzenie, kooperację, usługi (w jakim zasięgu?)
- Popyt endogeniczny, rozwój usług w sektorze publicznym → rozwój podregionalnych ośrodków obsługi
- Walory turystyczne (przeważnie sezonowe)
- Potencjał firm i ich korzystna sytuacja
- Węzły transportowe, np. autostradowe

Zasięg oddziaływania impulsów rozwojowych aglomeracji gdańskiej i innych miast – wskaźnik syntetyczny

Zasięg impulsów rozwojowych aglomeracji

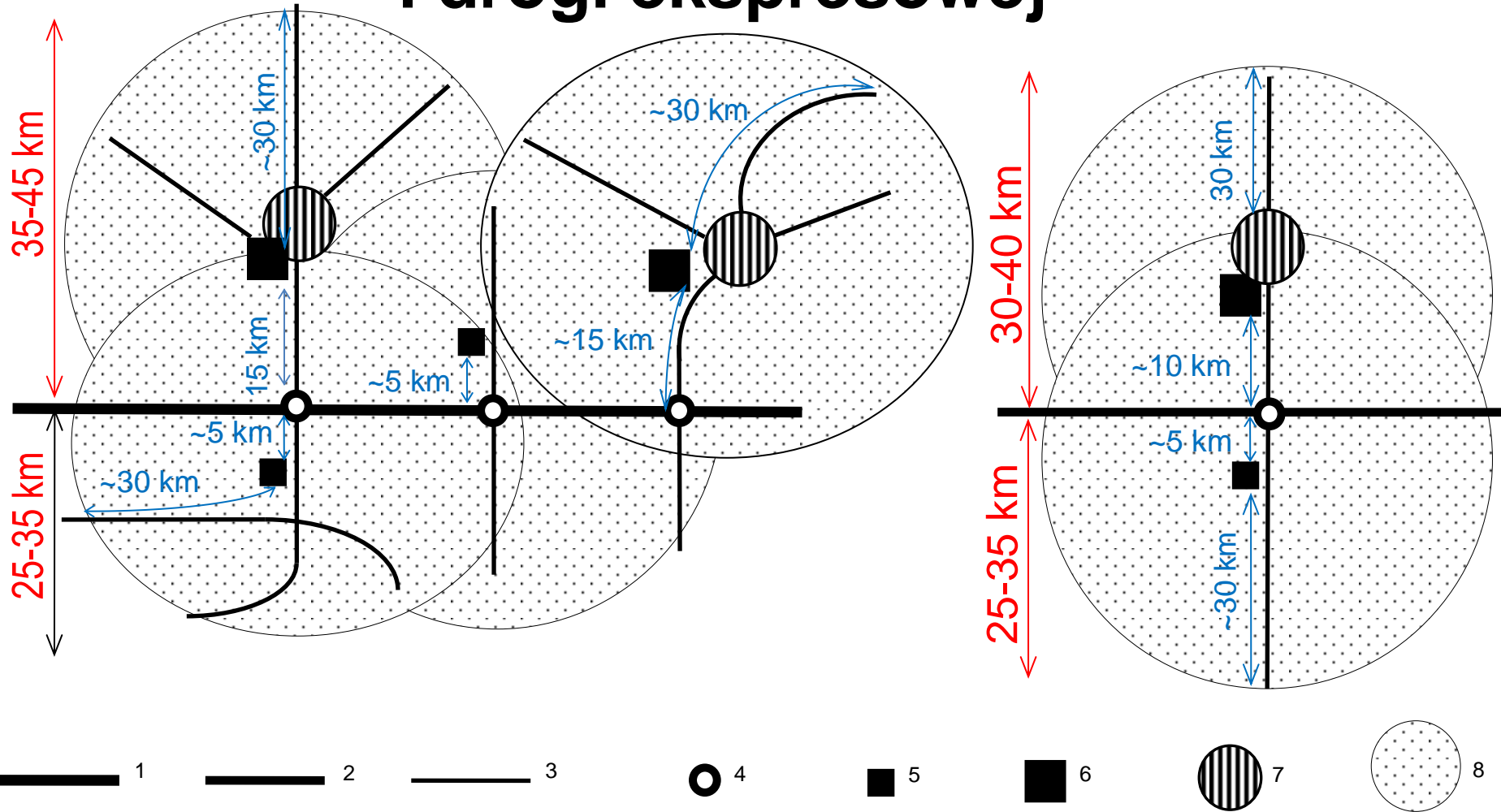
Uwzględniono:

- dojazdy do pracy
- podmioty gospodarcze
- podmioty gospodarcze w budownictwie
- bezrobocie

Zaleta podregionalnych ośrodków obsługi

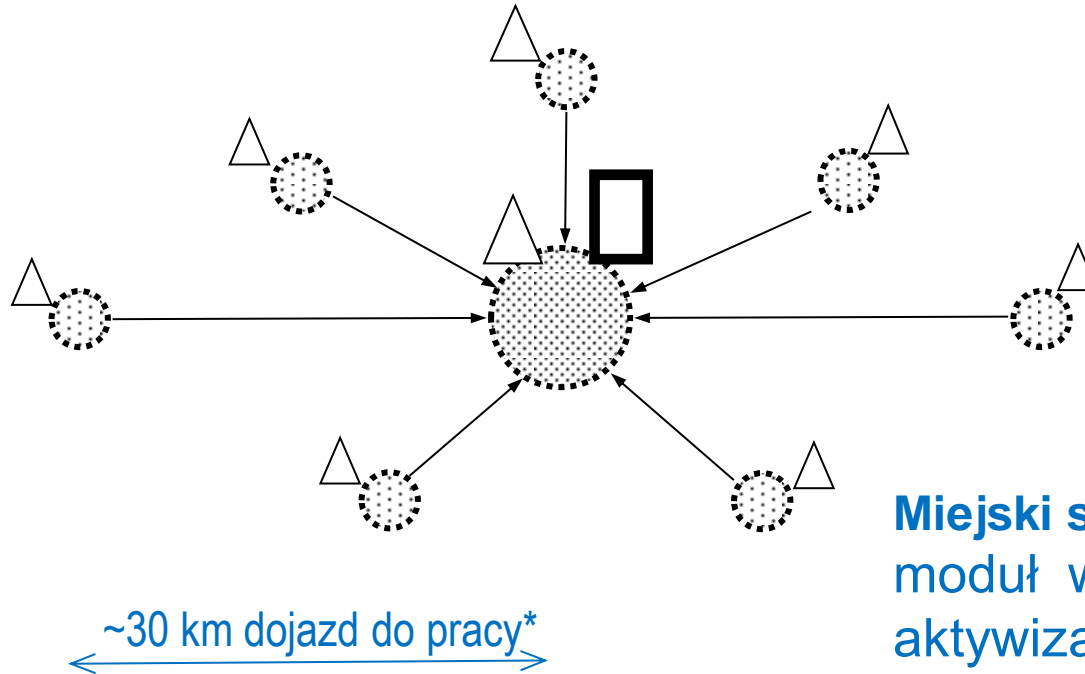
- Możliwość łączenia celów podróży:
 - Lepszy dostęp przez osoby nieposiadające samochodu
 - Koncentracja ruchu - uzasadnienie dla transportu
- Czytelność zasad lokalizacji – przyznawania środków na usługi i obiekty podregionalne

Zasięg wpływu autostrady i drogi ekspresowej

1 – autostrada, 2 – droga ekspresowa, 3 – inne drogi, 4 węzeł,
5 – małe i średnie zakłady , 6 – duże zakłady, 7 – miasta, 8 – zasięg
wpływu

Scenariusz procesu aktywizacji

**Miejski system dzienny –
moduł w planowaniu
aktywizacji obszarów**

Kolejność zdarzeń

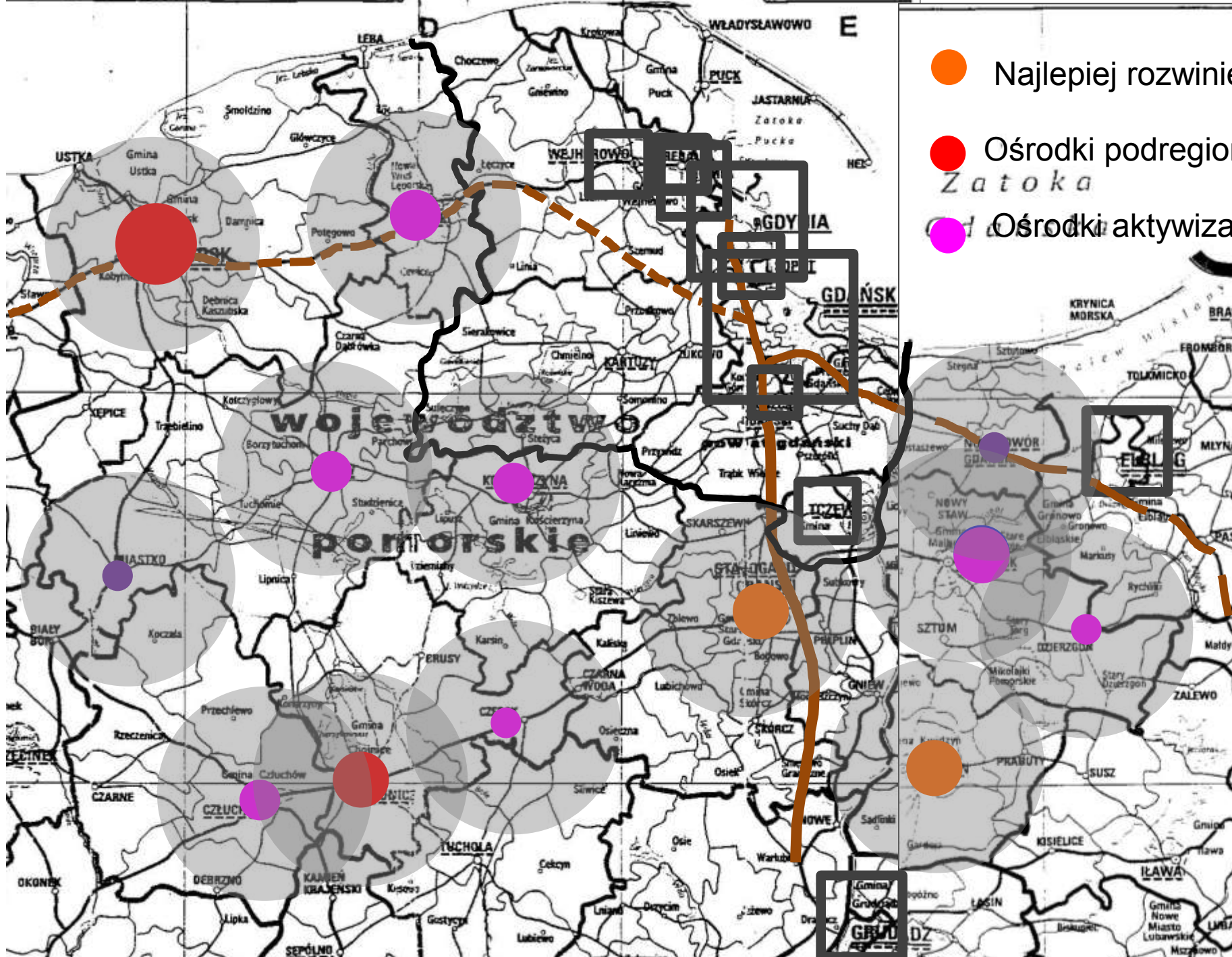
1 – lokalizacja nowych albo rozwój istniejących działalności egzogenicznych i wzrost zatrudnienia, 2 – wzrost dojazdów do pracy i równolegle: 2b – wzrost dochodów nowych pracowników pobudzający popyt endogeniczny, 3 – rozwój endogenicznych działalności lokalnych i centralnych w mieście i otoczeniu, zwiększający zatrudnienie, dochody i ew. zaludnienie; 4

* Wg badań dla Powiatowych Urzędów Pracy

Dylematy (1)

Które ośrodki wspierać, aby najlepiej aktywizować obszary peryferyjne?

- Dopełniać czynniki rozwojowe w miastach już aktywizujących, czy tworzyć nowe ośrodki i nowe czynniki w nich?
- Ile ośrodków aktywizujących?
Więcej małych czy mniej - silniejszych?
- Tworzyć nowe ośrodki, czy usprawniać dojazd do istniejących?

Woj. zachodniopomorskie

Małe miasta na obszarze peryferyjnym o wskaźniku pracujących w sektorze II na 1000 ludn. w wieku prod.:

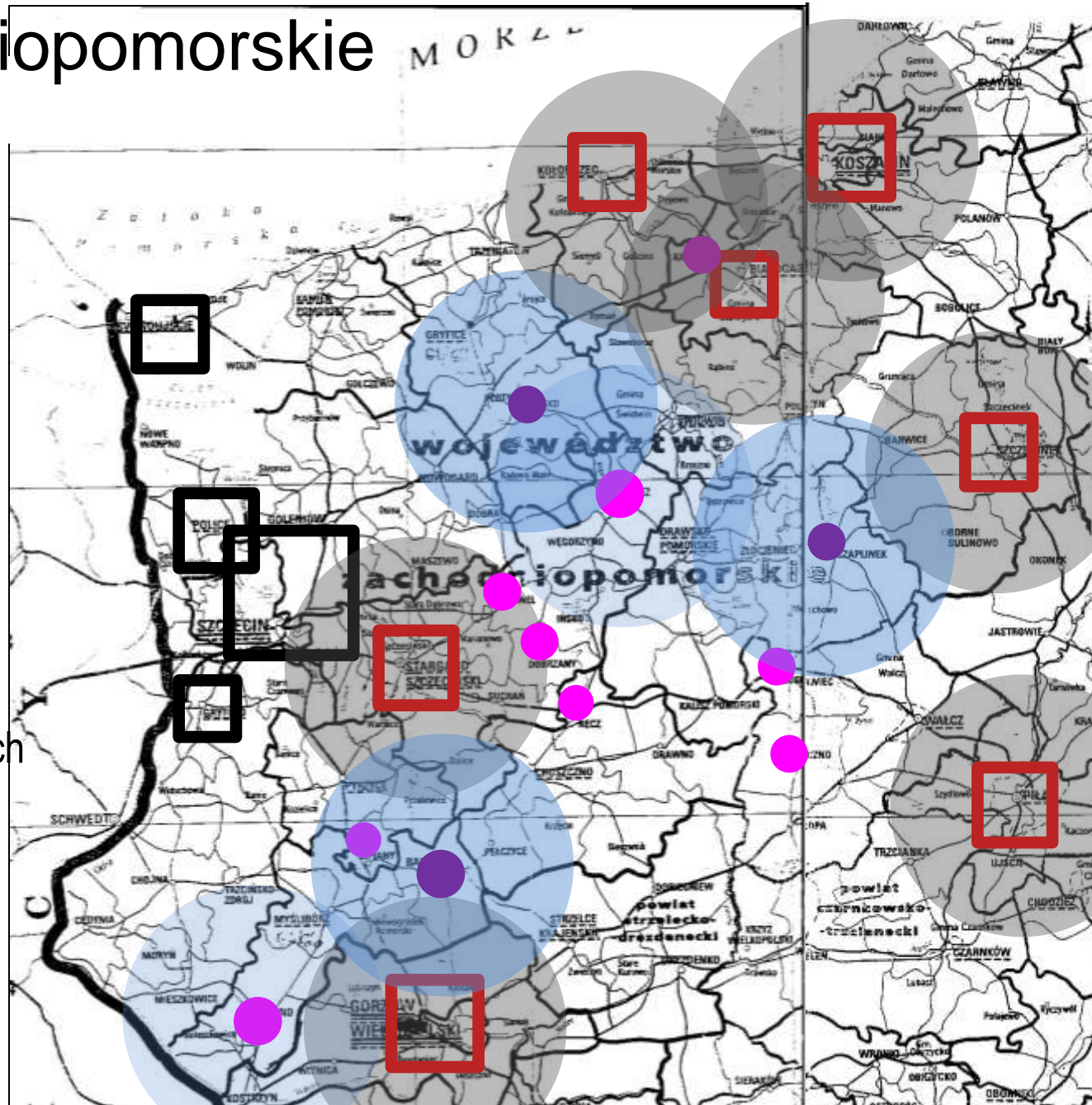
● > 1,5 średn. krajowej

● > średn. Krajowej

● obszary o największych szansach aktywizacji przez ww

□ Miasta > 20 tys.

□ Miasta na obszarze metropolitalnym

Dylematy (2)

Na jaki segment stawiać?

- 1. Istniejące firmy i lokalna przedsiębiorczość –
poprawa konkurencyjności lokalnego sektora egzogenicznego**
- 2. Tworzenie i promocja nowych terenów inwestycyjnych w celu pozyskania inwestorów z zewnątrz?**

Istniejące firmy i lokalna przedsiębiorczość

- Mało silnych, rozwojowych firm
- Mity związane z tworzeniem nowych firm
- Czy to prawda, że każdy obszar posiada jakieś zasoby endogeniczne?
- Jakie **zasoby endogeniczne** ma dane miasto?
- Czy wystarczają one dla rozwoju?
- Jakie ma **braki – wąskie gardła, ograniczenia, progi, bariery?**

Analizy na poziomie lokalnym:

SWOT, analiza marketingowa lub inna,

Pozyskiwanie inwestorów z zewnątrz

- Niedostatek korzystnych czynników
 - czy i które da się wytworzyć?
 - Dostępność transportowa
 - Przygotowane, uzbrojone tereny inwestycyjne
 - Kapitał ludzki i społeczny
 - Jakość usług i instytucji w mieście
 - Jakość przestrzeni miejskiej
- Wątpliwa trwałość działalności

Metoda wyznaczania ośrodków aktywizujących

Dylematy (3)

- **Jaki stopień elastyczności?
Jak szerokie ramy?
Jaka rola inicjatyw oddolnych?**
- **Czy ustalone dla interwencji ośrodki
traktować jako preferowane,
czy jedyne uprawnione?**

•

Konkluzje

Plany zagospodarowania przestrzennego województw powinny klasyfikować miasta według dwóch kryteriów:

- **miejsca w systemie obsługi** (ośrodki **podregionalne**)
- **roli w procesie rozwoju** – ośrodki **aktywizujące**, wsparcia:
 - poprawy konkurencyjności lokalnego sektora egzogenicznego,
 - tworzenia i promocji nowych terenów inwestycyjnych dla pozyskiwania zewnętrznych inwestorów.

Istotnym **elementem metody wyznaczania** ww ośrodków i kierunków ich wsparcia - być **współdziałanie** województw z powiatami, miastami i gminami w ich otoczeniu

Dziękuję za uwagę

jacek.soltys@gmail.com